

La pedra seca de Cadaqués vista per Josep Pla

Del llibre Cadaqués, Josep Pla 1947
Editorial Juventud
Pàgs 79-81 de la 5ª edició, de 2007

Les parets seques de Cadaqués produeixen una fascinació estranya, una sorpresa creixent. Cadaqués és rodejat d'un paisatge absolutament artificial, d'un immens jardí de pedres. Els seus voltants són tan abruptes, que no crec que existeixi en aquesta península una simple hectàrea de terreny pla, anivellat i de bon passar. Tot és accidentat i convulsionat, els barrancs són profunds, sobtats els marges, els trencalls contundents. Viatjant per Noruega, jo em preguntava: per què els noruecs viuen en aquest país tan vast, tan obscur, en aquest univers mineral desorbitat havent-hi en el món tant de sol sobre les terres de pa, havent-hi tants racons de delicadesa i d'amabilitat? A Cadaqués, com en moltes illes de la mar de Grècia, m'he fet sempre preguntes semblants. Cadaqués fa la impressió d'haver estat un mal negoci o almenys un negoci molt petit des de la seva fundació. Per què la gent de Cadaqués —em pregunto— ha volgut romandre enmig d'aquest cataclisme mineral tenint a quatre passos els plans de l'Empordà, el viver de peix del golf de Roses, les terres fèrtils de Castelló, l'Armentera i Sant Pere?

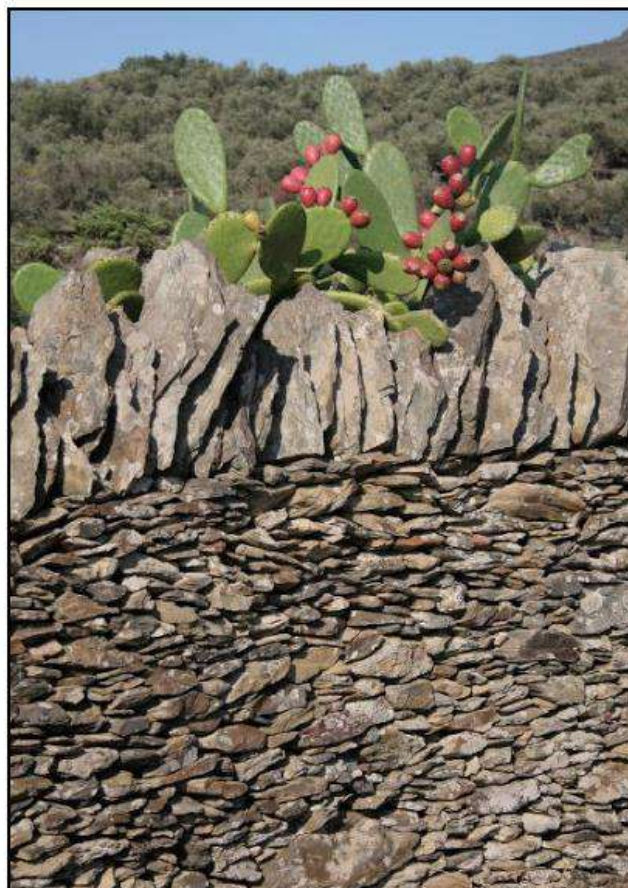
Això és precisament el que sorprèn més de Cadaqués: la impressionant voluntat dels seus habitants de viure en aquest poble. Aques-

ta voluntat és inoblidable i té una grandesa heroica. No crec que es pugui veure a Catalunya —ni potser enlloc, que jo conegui almenys— un esforç més tenaç, més gros, més callat —i alhora més humil— d'un nucli humà per assegurar-se la permanència en un lloc determinat a través del temps. Per tal de viure ací, els cadaquesencs degueren crear un paisatge absolutament artificial, convertir una geologia informe, estèril, caòtica, en un jardí de pedra. La terra és pobríssima i escassa. Les munta-

nyes altes i abruptes. Calgué escafonar sobre els seus flancs sobtats petites plataformes, generalment irrisòries, on plantar, entre el pedruscall, sobre simples grapats de terra, de vegades portada de lluny, uns ceps, unes oliveres.

Aquestes plataformes són aguantades per parets seques admirablement construïdes. L'elevació d'aquests murs es confon amb la història més humil, més grisa del poble. Són milions i milions d'hores de treball, incomptables hores de treball obscur, milers i milers de quilòmetres de parets seques. Aquest espectacular de tenacitat, aquesta voluntat de viure i perdurar sobre un lloc determinat, és quelcom tan potent, que aclapara l'esperit per la seva mateixa grandesa. És innecessari de fer observar, per altra part, que aquest sis-

Figues de moro
a punt de
menjar al cap
de munt d'un
marge de pedra
seca.

Camí de Puig Ferral

tema de murs de contenció de la terra hauria estat arrossegat per les pluges —donada la brusquedat de l'orografia— si no s'hagués dotat el paisatge d'un complicat sistema de desguassos en pedra i dels corresponents camins. En tota la nostra costa hi ha gran quantitat d'aquestes parets, però Cadaqués és l'essència mateixa de la civilització de les parets seques.

Cert: la geologia del país es presta admirablement per a fer aquests murs. És una geologia de pissarres de color de plom que dona un tipus de lloses planes de fàcil maneig. Amb aquestes lloses, la gent construeix les cases, eleva els murs amb una precisió i perfecció —en superposar-les— verament prodigi-

giosa. La solidesa d'aquestes construccions és perfecta, a prova de pluges i de tramuntanes, de mestral i d'equinoccis. El treball d'entrellat d'aquests murs forma una madeixa d'una traça tan infantil i alhora tan complexa i pacient que jo sospito que, per portar-lo a cap, es necessita tenir l'esperit immers en una certa voluptuositat benedictina, acurada i lenta, sentir en el tacte i en tots els sentits la sensibilitat de les pedres i un gran amor a la vida solitària i ventejada dels barrancs i les penyes. En aquesta obra anònima, obscura, pacient, Cadaqués hi ha deixat els ossos dels segles.

Cent cinquanta, cent anys enrere, la major part d'aquestes platafor-

Barraca de pedra seca prop de mas Duran

mes eren plantades de vinya. Hi havia també, als indrets millors, algun olivar. Les vinyes foren destruïdes el segle passat per la fil·loxera. Des de llavors el cultiu de l'olivera ha augmentat considerablement, però no ocupa pas, ni de molt l'àrea que ocupava la vinya anteriorment. Les vinyes ja no ressuscitaran mai més. La civilització de les parets seques és un fet del passat, un fet superat i cada dia més incompreensible. Així, doncs, hi ha pels voltants de Cadaqués una gran extensió de parets abandonades, enormes cementiris de parets seques. Les petites terrasses, cobertes d'ortigues, de garrigues, de fonolls, desfetes per les aigües, posen així mateix, sobre l'orografia violenta, el seu subratllat d'esglaons que puja, sovint, del nivell del mar fins a les crestes de les penyes. Jo aconsellaria al lector que veiés el litoral de Cadaqués del mar estant o que fes el viatge de Cadaqués a Roses per terra, per la carretera de la costa, estúpidament abandonada avui. Podrà veure, llavors, que aquestes escales de parets s'alien sovint en els llocs més recòndits de la costa, en els més solitaris, en els més inhòspits. Produeix un estremiment pensar en els ésser humans que en el curs dels segles passaren llurs vides esborrades —però potser més dignes que les nostres miserables vides— gratant el pedruscall, acaronant tendrament un cep, robant a la geologia un metre de terra.

Del llibre Cadaqués, Josep Pla 1947 Editorial Juventud Pàgs 79-81 de la 5ª edició, de 2007